

MILLATLARARO MULOQOT TILI SIFATIDA RUS TILINING O‘TMISHI, BUGUNI VA KELAJAGI

Maryam Turg‘unovna Qurbonova
Andijon davlat pedagogika instituti katta o‘qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada rus tilining Yevropa va Osiyo mamlakatlarida tarqalishi, uning millatlararo muloqot tili sifatidagi o‘rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Maqolada rus tilining savdo, diplomatiya va ta’lim sohalaridagi roli, shuningdek, uning tarixiy taraqqiyoti yoritilgan. Rus tilining MDH davlatlari o‘rtasida millatlararo aloqa vositasi sifatidagi maqomi, O‘zbekiston jamiyatidagi bugungi o‘rni va kelajakdagi istiqbollari haqida batafsil ma’lumot berilgan. Maqola rus tilining xalqaro miqyosdagi dolzarbligini saqlab qolish omillari va uning boy til boyligining ahamiyatini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: rus tili, millatlararo muloqot, tarixiy rivojlanish, iqtisodiy hamkorlik, ta’lim, madaniy almashinuv, MDH.

THE PAST, PRESENT, AND FUTURE OF THE RUSSIAN LANGUAGE AS A MEANS OF INTERETHNIC COMMUNICATION

Maryam Turg‘unovna Qurbonova
Senior Lecturer at Andijan State Pedagogical Institute

Annotation. This article analyzes the spread of the Russian language in European and Asian countries, its role, and significance as a language of interethnic communication. The article highlights the role of the Russian language in trade, diplomacy, and education, as well as its historical development. It provides detailed information on the status of the Russian language as a medium of interethnic communication among CIS countries, its current position in Uzbek society, and its future prospects. The article emphasizes the factors contributing to the preservation

of the Russian language's relevance on the international stage and the importance of its rich linguistic heritage.

Key words: Russian language, interethnic communication, historical development, economic cooperation, education, cultural exchange, CIS.

ПРОШЛОЕ, НАСТОЯЩЕЕ И БУДУЩЕЕ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК СРЕДСТВА МЕЖНАЦИОНАЛЬНОЙ КОММУНИКАЦИИ

Марьям Тургуновна Курбонова
Старший преподаватель Андижанского
государственного педагогического института

Аннотация. В данной статье анализируется распространение русского языка в странах Европы и Азии, его роль и значение как средства межнационального общения. Особое внимание уделяется роли русского языка в торговле, дипломатии и образовании, а также его историческому развитию. Представлена подробная информация о статусе русского языка как средства межнациональной коммуникации в странах СНГ, его текущем положении в узбекском обществе и перспективах на будущее. В статье подчеркиваются факторы, способствующие сохранению актуальности русского языка на международной арене, а также значимость его богатого лингвистического наследия.

Ключевые слова: русский язык, межнациональная коммуникация, историческое развитие, экономическое сотрудничество, образование, культурный обмен, СНГ.

Til insoniyat jamiyatida asosiy ijtimoiy vosita bo'lib, odamlarning o'zaro muloqoti, fikr almashishi va hissiyotlarini ifoda etishida muhim ahamiyat kasb etadi. Tarix davomida hech bir xalq tildan foydalanmasdan yashamagan, chunki til ijtimoiy hayotning ajralmas qismidir. Shu bilan birga, turli xalqlar o'rtasidagi muloqotni ta'minlash uchun millatlararo muloqot tillari shakllangan.

Millatlararo muloqot tili xalqaro miqyosda millatlararo aloqa va hamkorlikni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Bu tillar iqtisodiy, siyosiy va madaniy aloqalarni mustahkamlash, ilmiy yutuqlarni birgalikda o'zlashtirish uchun xizmat qiladi. Globallashtirish jarayonida bunday tillarning ahamiyati yanada ortib bormoqda.

Rus tili Yevropa va Osiyo mamlakatlarida uzoq yillar davomida millatlararo muloqot vositasi sifatida qo'llanilib kelmoqda. Uning rivojlanishi savdo va diplomatiya ehtiyojlaridan boshlangan bo'lib, bugungi kunda xalqaro hamkorlikning muhim omillaridan biriga aylangan. Rossiyaning geografik joylashuvi va tarixi sababli rus tili Sharq va G'arb o'rtasidagi madaniy va iqtisodiy aloqalarni rivojlantirishda muhim vosita bo'lib kelgan.

Hozirgi tezkor ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar sharoitida shaxsdan moslashuvchanlik va ijodkorlik talab qilinadi. Til bu jarayonlarda asosiy vosita bo'lib, rus tili boy lug'at tarkibi, lingvistik imkoniyatlari va tarixiy nufuzi sababli bu talablarga javob beradi. Rus tili sobiq Sovet Ittifoqi davlatlarida, jumladan, O'zbekistonda ham muhim o'rin egallab kelmoqda. Mustaqillik yillarida o'zbek tilining rivojlanishiga katta e'tibor qaratilgan bo'lsa-da, rus tili iqtisodiy, madaniy va ta'lim sohalarida o'z ahamiyatini saqlab qolmoqda.

Rus tilining millatlararo muloqot tili sifatidagi tarixiy rivojlanishi, bugungi o'rni va istiqbollari bo'yicha ko'plab tadqiqotlar olib borilgan. Sh.M.Kariyeva, A.N.Baske, E.D.Polivanov rus tilining tarixiy taraqqiyoti va xalqaro savdodagi o'rnini o'rgangan. D.E.Rozental, V.A.Vinogradov, M.V.Panov va A.Yu.Shaytanov kabi olimlar esa rus tilining lingvistik xususiyatlari va siyosiy maqomini tahlil qilgan. O'zbekistonda Sh.M.Kariyeva, T.X.Norqobilov va O.M. Musayeva rus tilining ta'lim tizimidagi o'rnini o'rganib, uning lingvistik ta'sirini yoritgan.

Rus tilining millatlararo muloqot tili sifatidagi o'rni tarixiy, ijtimoiy va iqtisodiy jihatdan chuqur ildizlarga ega bo'lib, uning bugungi kundagi mavqei quyidagi asosiy natijalar bilan ifodalanadi:

- Tarixiy rivojlanish natijasida rus tili savdo va diplomatiya vositasi sifatida muhim rol o'ynagan.

- O‘zbekistonda rus tili ta’limning ajralmas qismi bo‘lib, texnologiya, tibbiyot va muhandislik sohalarida asosiy manba tili hisoblanadi.
- Rossiya bilan iqtisodiy va savdo aloqalar rus tilini bilish zaruratini oshirgan.
- Rus tili madaniyat, adabiyot va ommaviy axborot vositalari orqali keng qo‘llanilmoqda.
- MDH mamlakatlarida rus tili millatlararo muloqot vositasi sifatida rasmiy maqomga ega bo‘lib, xalqaro hamkorlikni mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

O‘zbekistonda ko‘p millatli jamiyat mavjudligi sababli rus tili turli sohalarda keng qo‘llaniladi. Ta’lim tizimida rus tili asosiy tillardan biri bo‘lib, ko‘plab maktablar va oliy ta’lim muassasalarida qo‘llaniladi. Ayrim fanlar, masalan, matematika, fizika va kimyo rus tilida o‘qitiladigan maxsus sinflar va dasturlarda o‘qitiladi.

Shuningdek, rus tili savdo va ishbilarmonlik aloqalarida ham muhim ahamiyatga ega. Rossiya va O‘zbekiston o‘rtasidagi iqtisodiy hamkorlik kuchaygani sari rus tiliga bo‘lgan ehtiyoj oshmoqda. Madaniy hayotda rus tili o‘zining adabiyoti, filmlari va ommaviy axborot vositalari orqali muhim rol o‘ynaydi.

MDH mamlakatlarida rus tili millatlararo muloqot vositasi sifatida qabul qilingan. 2022-yilda Bishkekda o‘tkazilgan sammitda MDH davlatlari rahbarlari rus tilini qo‘llab-quvvatlash va targ‘ib qilish bo‘yicha bayonot imzoladilar. Ushbu tashabbus xalqaro hamkorlikni mustahkamlash va madaniy almashinuvlarni kengaytirishga xizmat qiladi.

O‘zbekiston yoshlari orasida rus tilini o‘rganishga bo‘lgan qiziqish ortib bormoqda. Rossiyada ta’lim olish, xalqaro tashkilotlarda ishlash yoki savdo sohasida muvaffaqiyat qozonishni istagan yoshlar uchun rus tilini bilish zarurati oshmoqda. Bunga Rossiyaning dunyo siyosiy xaritasidagi mavqeining ortib borishi ham sabab bo‘lmoqda.

Shuningdek, rus tilining xalqaro tashkilotlardagi (BMT, YUNESKO) rasmiy maqomi uning global ahamiyatini saqlab qolganligini ko‘rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, rus tili tarixiy ildizlari va hozirgi amaliy ahamiyati tufayli nafaqat Rossiyada, balki O‘zbekiston va boshqa MDH mamlakatlarida ham muhim

millatlararo muloqot vositasi sifatida o‘z mavqeini saqlab qolmoqda. U ta’lim, iqtisodiyot, savdo va madaniyat sohalarida muhim rol o‘ynab kelmoqda va kelajakda ham ushbu mavqeini saqlab qolishi kutilmoqda.

ADABIYOTLAR RO‘YHATI

1. Kariyeva, Sh.M. (2005). Rus tilining xalqaro savdo va diplomatiya sohasidagi roli va uning tarixiy taraqqiyoti. Toshkent: Fan nashriyoti.
2. Kariyeva, Sh.M. (2010). O‘zbekistonda rus tilining o‘qitilishi va amaliy qo‘llanilishi. Toshkent: Universitet nashriyoti.
3. Baske, A.N. (2003). Rus tilining Yevropa va Osiyodagi tarqalishi va tillararo ta’sir. Moskva: Nauka.
4. Polivanov, E.D. (1985). Rus tilining madaniyatlararo ta’siri va millatlararo muloqotdagi roli. Leningrad: Prosveshchenie.
5. Rozental, D.E. (1982). Rus tilining adabiy me’yorlari va grammatikasi. Moskva: Vysshaya shkola.